

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
 Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
 rat ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
 pri večkratnem inseriranju primeren popust.
 Upravništvo sprejema naročnino, inserate
 in reklamacije.

Viša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine prostie. Telefon interurban št. 113.

61. številka.

MARIBOR, dne 20. julija 1925.

Letnik I.

Delovnemu ljudstvu!

Čas ki v njem živimo, je v znamenju četrtega delavskega sloja, ki prehaja iz podrejenega stališča k stanovski samostojnosti. Široki delavski sloji, ki so se razvili v ozračju novodobnega industrijalizma, tehnike, tovarn, nepreglednih delavskih naselbin, so se vzdignili v orjaškem boju iz svojega brezpravnega stališča in zahtevajo stanovsko ravnopravnost. Svetovni prevrat je mahoma pometel s predsodki, kakor da je delavec manj vredno bitje, ki ga je treba voditi in nadzorovati. Delavstvo je v dobi demokracije prišlo povsod do odločilnega upliva, v mestnih zastopih, občinah, deželah, državi in v splošnem kulturnem življenju.

Žal, da nismo delavci že v polni meri dorasli tem nalogam. Novi čas je naše delavno ljudstvo našel nepripravljen; zato je velika nevarnost, da zgubimo vse pridobitve in pademo nazaj v odvisnost gospodujočih slojev. Srce pretresa in boli vsakega zavednega delavca, ko vidi, kako se delavstvo zopet potiska v stran, kako zgubljam postojanko za postojanko v javnem in gospodarskem življenju.

Tovariši! Ali res nismo zreli za svobodo, neodločevanje, enakopravnost z drugimi sloji? Ali so zastoj krvaveli naši prvoboritelji in stanovski tovariši za našo svobodo? Ali smo mi res nesposobni otroci vrlih mož, ki so za naše pravice trpeli in umirali?

Ne smemo in nečemo biti! Bodimo vredni svobode, vredni svojih prvobojnikov, svojih očetov! Pokažimo s svojim delom, da nismo le vredni svojih prednikov, temveč da smo tudi zreli za svobodo, da znamo in hočemo sodelovati enakopravni in enako sposobni z drugimi stanovi človeške družbe!

Tovariši! Ne zapirajmo oči pred resnico! Naša premala izobrazba je vzrok, da delavci še ne zavzemamo v našem javnem življenju mesta, ki nam po pravici gre. Naši deda se niso mogli prosto razvijati in izobraževati, ker so ječali pod težo brezpravnosti. Ako nam, ki smo svobodni, ni mar za lastno izobrazbo in napredek, bi bil to neodpušljiv greh. Zavedati se moramo, da si bomo le z vsestransko izobrazbo in duševno zrelostjo priborili in ohranili enako mesto z drugimi sloji.

Kdor ljubi svoj stan in hoče biti pravi delavec, mora sodelovati, da naš delavski stan dvignemo v izobrazbi in ga usposobimo za naloge, ki mu jih stavlja 20. stoletje. Nihče nam ne more dati izobrazbe, sami si jo moramo ustvariti. Kakor si rastlina sama ustvari svoje vejice, cvet in liste, tako si mora tudi delavstvo ustvariti svojo stanovsko kulturo. Kmet si je ustvaril tekom tisočletij svojo stanovsko kulturo, kulturo slovenskih kmečkih hiš, v njenih običajih, narodni noši, umetnosti, ki je pristno slovenska, rastla na slovenski grudi.

Tudi mi si moramo ustvariti podobno kulturo, ki bo rastla iz naših slovenskih delavskih razmer, iz naše delavske duše, iz naših delavskih družin, naših žen, otrok, delavskih domov, delavskih stanovskih zadrug, ki se bo razodevala v naši delavski obleki, šegah, v našem čiščenju Boga, v naših delavskih naselbinah. Enkrat za vselej hočemo nehati posnemati druge sloje, jih zavidati za njihove dobrine, v naši delavski duši imamo dovolj zakladov, ki jih je treba samo odkriti, dvigniti in vzbrstelo in vzcvetelo bo novo življenje, ki nam pridobi pri vseh spoštovanju in ugledu.

Svojo lastno stanovsko izobrazbo in kulturo gradeč, bomo skupno z drugimi sloji enakopravni ustvarjali vzajemno ljudsko in narodno blagobit, veselo in iskreno z njimi sodelovali v svojih domačih vaseh, občinah, župnijah, okrajih, deželi in državi, v kulturnih in prosvetnih zajednicah, ustvarjajoč z njimi skupno slovensko in jugoslovansko ljudsko kulturo.

Da položimo temelje za to novo, pristno delavsko kulturo, vas kličemo na

delavski dan.

ki se vrši dne 8. septembra t. l. v Mariboru. Vabljeni ste vsi, ki delate v lepi Sloveniji. Iskreno dobrodošli so nam tudi bratje Hrvati in Srbi, ki nosijo z nami isto breme in sestavljajo skupaj z nami jugoslovanski delavski stan.

Na veselo svidenje ob našem delavskem prazniku!

Maribor, dne 17. julija 1925.

Za Jugoslovansko Strokovno Zvezo, okrožje Maribor:

Dr. Veble, dr. Jeraj, Andrej Semenič, Vinko Munda in Milko Bedjanič.

Vseh vrst letnemu, kakor angl. modnemu suknu, delenu epongu, etaminu in drugemu manu-fakturnemu blagu

je znižala cene do 30% trdka

Fr. Mastek, Glavni trg 16.

!!! Oglejte si izložbe !!!

R. R. vlada.

V »Službenih Novinah« je z datumom od 18. t. m. objavljen ukaz o sestavi nove vlade.

Sestava RR. kabineta:

Ministrski predsednik Nikola Pašić;
 pravda Marko Gjuričič;
 zunanji posli dr. Momčilo Ninčič;
 vere Miša Trifunović;
 narodno zdravje dr. Slavko Miletič;
 javna dela Nikola Uzunović;
 kmetijstvo dr. Krsta Miletič;
 prosveta Velja Vukičević;
 izenačenje zakonov dr. Milan Srskič;
 finance dr. Milan Stojadinović;
 socialna politika Milan Simonović;
 vojna in mornarica general Dušan Trifunović;
 notranji posli dr. Boža Maksimović;
 promet inž. Anta Radojevič;
 agrarna reforma Pavle Radič;
 pošta in brzojav dr. Benjamin Šuperina;
 trgovina in industrija dr. Ivan Krajač;
 šume in rude dr. Nikola Nikič.

Istočasno je izšel ukaz, s katerim so ministri Svetozar Pribičević, dr. Gregor Žerjav in dr. Prvislav Grisono ter državni podsekretar Večeslav Wilder postavljeni na razpoložanje.

Radičevski ministri

so po razlaganju nekaterih vladnih listov za to postavljeni na zadnja mesta, ker so ministrski novinci, po »rangu« so pa Radič prvi, dr. Šuperina drugi, dr. Krajač tretji in dr. Nikič četrti.

Državni podtajniki še niso imenovani, najbrž jih še nimajo, ker se je zagrebški finančni strokovnjak Kocijan lepo zahvalil za ponudbo sodelovanja v RR. vladi.

Današnji Radič.

Listi se mnogo bavijo z izjavami in priznanji Stjepana Radiča, ki jih je na dolgo in široko — skoraj tri strani — priobčila beograjska »Politika« od petka.

»Politika« daje celi stvari naslov »Geneza sporazuma« ter trdi uvodom, da je dal vse to ustmeno in pismeno S. Radič nekemu prijatelju in odločilnemu faktoru pri ustvarjanju RR. sporazuma. Članek — fotografija Stjepana Radiča — razpada na poglavja, kakor sledi v kratkem obrisu:

Zakaj je postal iskreni monarhist?

Pod tem naslovom poje veliko himno monarhiji in pravi o kralju, da je vzgojen v evropskem duhu in da bi lahko kraljeval tudi na Angleškem. Republikanstvo je bilo samo taktika, prava politika je pa sedaj in za monarhistični preokret se je baje izjavil že pred volitvami. Geslo republike sem vzel kot posebno prikladno, pravi Radič, če bi tega ne bilo, bi si pa poiskal kaj drugega.

Zakaj mora priti do sporazuma?

Tu naglašja, da mora priti do sporazuma med Srbi in Hrvati, ker je tak psihološki moment in ker psihološka dinamika naravnost sili k aranžmaju med radičevci in radikali. Radič je bil celo pripravljen sprejeti homogeno radikalno vladno, le Pribičevića in njegove družbe ne more prenesti.

Ne zahteva se sedaj revizija ustave,

ker se bo v praksi pokazalo, kaj je treba revidirati. Ako so Srbi boljši vojskovodje in diplomati, potem znajo Hrvati boljše graditi ceste in urediti šole. Srbi so borci, a Hrvati so tvorci, in zato Hrvati ne zahtevajo sedaj revizije ustave, temveč sprejemajo stališče g. Pašića, naj se ustava preizkusi bodisi eno, dve, tri ali več let.

Sporazum in monarhija.

Z republiko smo uničili habsburgovščino in anarhiste, s sporazumom smo dvignili monarhijo in Karađorđeviče. Sporazum pomeni, da imamo Srbi in Hrvati eno državo, v kateri se Srbi in Hrvati počutijo kakor v svoji hiši. Tega mnogi naši ne razumejo. In to je ono, česar ne razumejo, pravi, niti zajedničarji.

Ne državnopravna avtonomija, temveč samouprava.

Avtonomije ni treba, seljaku zadostuje samouprava občine in oblasti, kakor jo predvideva vidovdanska ustava, pravi Radič.

Zapisega vlade.

V soboto ob 10. uri dopoldne so se zbrali novi ministri, razen bolnega predsednika Pašića v predsedstvu vlade, odkoder so se odpeljali na dvor in tam prisegli. Obred za prisego je za pravoslavne ministre opravil dvorni duhovnik g. Božić, za ministre katoliške vere pa beograjski župnik g. Wagner. Po zaprisegi se je kralj zadržal z ministri v malem razgovoru, nakar so ministri odšli v predsedništvo vlade. Razen časnikarjev in slučajno mimoidočih pasantov ni novih ministrov nihče pozdravil, dasi je običaj, da beograjsko prebivalstvo novim ministrom priredi pri odhodu z dvora živahne manifestacije. Javnost je imenovanje nove vlade sprejela popolnoma brezbržno.

Ministri pri Pašiću.

Iz vladnega predsedništva so se ministri odpeljali na Topčider k Pašiću. Vladni listi pripovedujejo, da je imel Pašić lep nagovor na ministre, tega pa ne povedo, kaj je pravzaprav rekel. Radičevci so Pašiću izročili pozdrav Stjepana Radiča in Pašić je Pavlu Radiču izročil pozdrav za strica Stjepana.

Radičeva zahvala in pozdrav.

Ko so Stjepanu Radiču naznanili, da je prost, je vzkliknil: »Hvala Bogu, narodu in kralju!« — Poslal je brzojave kralju, Pašiću in Ljubi Živkoviću. Radičeva brzojavka Pašiću se glasi:

»Skoz vso gosto megle medsebojnega nepoznavanja in nezaupanja in skozi še bolj gosto meglo laži in spletk ste Vi z ostroumnostjo, dano od Boga, pregledali vso veličino, pa tudi vso težo narodnega sporazuma in ste gotovo na doslej nepoznani način dovršili to veliko delo in ga učvrstili, da tvorimo mi Hrvatje in Srbi jedro celokupnega našega naroda in stožer nove skupne naše države, da vztrajno zgradimo vzor slovanske seljaške države v urejeni svobodi, v splošni prosveti in blagostanju, v praktični in popolni človečnosti, v pravici in miru. Dal Vam vsemogočni Bog doživeti čim obilnejše plodove tudi tega Vašega velikega dela. Udani Stjepan Radič.«

Večni statisti

naj bi bili zajedničarji, ki stojijo tam, kamor se jih porine. — Že sedaj se je pokazalo, kako Radič fantazira. Pavle Radič je hotel zajedničarje nekam »poriniti«, pa se niso pustili.

Najrajše bi z radikali.

Radič pravi, da mu je bil že davno na srečo sporazum z radikali. Z dr. Korošcem, pravi, da ni nič, ker hoče vse spraviti pod »kuto«.

Davidović ni baš jak politik, pa je pošten človek. Njegova sodelovalca Grol in Mihajlovič sta mi rekla, da nimajo ničesar proti temu, da sodelujemo z radikali. Davidović je pošten. To mnogo velja. Ljuba Jovanović je pošten in pameten, to velja mnogo več. Ali Pašić je tudi pošten in pameten ter — dober politik, to velja največ. Zato smo mi začeli sodelovati z radikali.

Izjavo Pavla Radiča je sam diktiral.

Jaz sem osebno diktiral izjavo Pavlu od 27. marca t. l. in resolucijo HSS od 26. aprila. Vse to sem diktiral Nikiču. Takoj ko bom svoboden, bom stopil pred kralja in bom ponovil vse, kar je govoril Pavle. S tem bom odstranil vsak sum v svojo iskrenost.

O samostojnih demokratih

govori Radič prav ogorčeno. Za najhujšega označuje poleg Pribičevića dr. Žerjava, meni pa, da so v tej strani nekateri tudi poštene. Dr. Krizman na primer ni slab, saj je kradel samo volilne kroglice in ne dinarje. Kako bi mogli radičevci z njimi, ko oni (samostojni demokrati) mrzijo vse Hrvate in trpijo samo one, ki prejmejo Pribičevića kot posrednika med Hrvati in kraljem. Toda mi hočemo priti do kralja direktno. Pravi dalje, da so jim samostojni demokrati ponudili sodelovanje proti radikalom. Dali so nam Dimoviča in druge, ali mi smo jih odbili, ker ne moremo z njimi. Mi hočemo biti s Srbi, hočemo z radikali in ne stavljam nobenih pogojev. Toda ne moremo pljuniti še na svoj obraz.

Radikali ne bodo prevarili,

meni Radič v polnem prepričanju. Seveda, ko je pa Pašić, ki ga je poprej toliko psoval, — tako pošten.

Mogoče bo še centralist,

odnosno je že, ko pravi, da je uvidel, da samo na podlagi centralizma naša država lahko uspeva.

Zakaj je rušil Davidovičev vlad?

Radič priznava, da je za časa Davidovičeve vlade uganjal navadno demagogijo ter pravi: Glede Davidoviča sem bil prepričan, da se ne bo dolgo vzdržal na površju in da on ne bo mogel izvesti volitev. Prosim Vas, niti jaz mu ne bi dal volitev v takih razmerah. On ni mogel iti preko večine Srbov, kakor tudi Pašić ni mogel ničesar storiti proti večini Hrvatov. Radič zavrača, da ni tako govoril o kralju in kraljici. Vse to, da si je izmislil Svetozar Pribičević, ki je živel samo radi tega, da napravi razdor med nami in med kraljem.

Zakaj je bil republikanec?

Republikanec ni bil nikdar z dušo in priznava, da je vlekel za nos vso Hrvatsko. Republikanizem mu je služil kot »šlager« in to najprej proti habsburgovščini in komunizmu in v drugem redu proti »klerikalizmu«.

Ni narodnega ujedinjenja brez verskega ujedinjenja.

Ta del njegove izjave je posebno zanimiv in se glasi takole: »Drug razlog, ki ni znan in ki vam ga povem šele sedaj, je nevarnost od strani klerikalizma. Ta nevarnost je velika. Evo, Korošec je tukaj! Tudi on je patrijot in slovenski nacionalist, ali glava, glava mu je v Rimu. Veste, po mojem mišljenju, je klerikalizem tako nevaren, da se naš hrvatski narod ne bo mogel prav zlit s srbskim narodom, dokler se ne osvobodi Rima, in to popolnoma. Hrvatje ne morejo priti v pravoslavje. To tudi ni potrebno, ker bi se pojavile velike in močne protiakcije. Toda jaz sem vedno razmišljal o tem, da bi se morala ustvariti hrvatska cerkev, neodvisna od Rima narodna, ki bi se lahko tekom časa spojila s srbsko pravoslavno cerkvijo. Zato je seveda treba tudi mnogo dela, ker ni dovolj, da je za to izobraženstvo, ampak morajo to sprejeti tudi mase. Te pa so zelo občutljive. — Kmetje in vera! Tukaj je potrebno mnogo takta in mnogo opreznosti, ako načelno napraviti »djumbus«. Morebiti bo šeasoma mogoče uporabiti za to starokatoliško hrvatsko cerkev. To jaz sedaj samo mislim, ne vem pa še, ali je tako mogoče. No, vsekakor bo to lahko izpolnila tako široka in močna organizacija, kakor je to HSS. Vse to je treba dobro premisliti in potem uporabiti ugoden moment. Tega pa sedaj ni. Čas bo za to, ko se malo pomirimo in srbsko-hrvatsko sodelovanje uredi državo. Po osvoboditvi je klerikalizem, kakor veste, tudi med Hrvati zelo narastel. Cele vasi, celi okraji, cela okrožja so prišla pod vpliv klerikalcev, posebno v Slavoniji. E, bilo je zelo kritično. Klerikalci so agitirali, da bodo Srbi Hrvate »povlašili« itd. Vse je izgledalo, da so uspe-

li. To pa veste, kako je težko pozneje odpraviti klerikalno oblast iz naroda. Poglejte Slovenijo! To je torej bil drug razlog, radi katerega smo vrgli v ljudstvo — »šlager« — republiko, ker je bilo to nekaj novega, neznanega in je izgledalo, kakor nekaj velikega. Druga »šlagerja« sploh tedaj nismo imeli in tako smo uspeli, da smo na Hrvatskem ubili klerikalizem. Tretji razlog (namreč, zakaj je uporabil »šlager« republike) vam bom povedal pozneje. Sedaj vam lahko rečem samo to, da je prav tako psihološke narave. Veste, jaz mislim, da ni popolnega narodnega ujedinjenja brez verskega. Zato si vsak velik narod ustvari svojo lastno cerkev.«

Potem opisuje Radič protestantizem na Nemškem in izraža mnenje, da Nemci radi tega niso edini, ker niso vsi protestantje!

Nato nadaljuje: »Zato si moramo mi, ki hočemo izgraditi in ustvariti predpogoje za popolno duhovno hrvatsko-srbsko edinstvo, ustvariti svojo vero. Naravno, da to sedaj ni aktualno. Prešle bodo še generacije. Vendar bi naša generacija morala izpolniti vsaj en predpogoj in ta je, da se Hrvatje osvobodijo Rima.«

Za sporazum brez vseh pogojev.

Pod tem naslovom slika, kako si zamišlja sporazum z radikali in pravi, da radikali ne morejo odbiti radičevcev, ker radičevci sploh ne postavljajo nobenih pogojev. Kajti sodelovanje je tako, da se sploh ne smejo postaviti s strani Hrvatov kakšni pogoji. On sprejema brezpogojno vse teze Pašića. — Omeniti je še treba, da Radič v svojih izjavah ponovno napada in blati prijatelja Jugoslovanov Seton Watsona, na katerega se je poprej toliko skliceval.

Malo se sicer sumi, da so radikali Radičeve izjave bolj po svoje prikrojili, »Politika« pa pravi, da je vse to točno in da je vse to tvorilo bistveno podlago RR. »sporazuma«. Bo že tako, ker radičevski listi niso niti malo dementirali teh izjav. Sam Radič pravi, da je vse, kar je v »Politiki« — »dobro izrajeno.«

Radič na prostem.

Že pred par dnevi se je pisalo, da zaprtega Radiča često obiskuje krojač ter mu kroji nov frak, — in v soboto je bil Radič res izpuščen. Njegov proces se je s kraljevim ukazom aboliral. Iz policijske internacije so bili izpuščeni tudi dr. Maček in njegovi 4 tovariši. Za danes je napovedana avdijenca Stipice Radiča pri kralju na Bledu.

Politične vesti.

Kaj donosi novi sporazum? Na to vprašanje je odgovoril Stjepan Radič takoj, ko je bil oslobojen zopora. Na stavljeno vprašanje je dopisniku zagrebškega »Jutarnjega lista« dal ta odgovor: »Sporazum donosi vse odlike srbijanske samouprave.« Odgovor je točen in označuje bistvo celega sporazuma, sklenjenega med radikali in radičevci. Ta sporazum Hrvatom ne donosi čovečanske republike niti samostojne Hrvatske niti nobene, še tako male avtonomije. Sporazum donosi »vse odlike srbijanske samouprave«. Kakšna pa je bila samouprava ljudstva v Srbiji? Nobena. Ni je bilo v realnem življenju, še celo na papirju je ni bilo. In takšno samoupravo po izjavi samega Radiča donese Hrvatom RR. sporazum.

Mesto »Samouprave« — »Obzor.« Že pred več nego enim mesecem se je veliko pisalo o tem, kako bo radikalna stranka začela v Zagrebu izdajati »Samoupravo« in sicer v latinici. Sedaj po vstopu radičevcev v vladu so se razmere spremenile in »Hrvat« ugotavlja, da je radikalna stranka opustila načrt izdajanja »Samouprave« v latinici in to radi tega, ker so radikali prepričani, da je zagrebški »Obzor« v zadnjem času mnogo bolj zastopal stališče radikalne stranke, kakor bi to zamogla storiti »Samouprava«, čeprav bi izhajala v Zagrebu v latinici in cirilici.

Po svetu.

Kulturni boj na Češkem in Slovaki. Z demonstrativnim odhodom papeškega nuncija, msgr. Marmaggi-ja iz Prage pred pričetkom Husove proslave je bila javnost opozorjena na kulturno bojne cilje češke vlade. Sve točno časopisje se je pričelo živahneje baviti z verskim problemom v čehoslovaški republiki. Kulturni boj se na Češkem razvija čimdalje ostreje. Vlada je napovedala boj katoličanstvu in podpira z vsemi sredstvi svobodomiselstvo. Pri tem pa je zadela na nepričakovan odpor pri ljudstvu, posebno na Slovaškem. K problemu, ki že dolgo časa mučijo mlado republiko, kot so boj proti boljševizmu, narodnim manjšinam, se je pridružil še kulturni boj, ki je že vladno stališče znatno omajal. Nepričakovan odpor Slovakov, ki se bore sedaj za tri svoje življenjske cilje — kruh, jezik in vero, katero jim hoče Praga s svojim centralizmom odvzeti, je osupnil najdržnejše svobodomislece. Slovaško katoliško časopisje poziva narod na boj in odpor proti Pragi, ki je danes tako sovražna katolicizmu, kot je bila za časa Husitov. Framazonska vlada je ukinila 18 katoliških srednjih šol, zato pa je dovolila Židom svojo gimnazijo v Užhorodu. Med Rusini podpira odpad od Rima in prestop v pravoslavje. Na fraze svobodomiselstva: naš program je Tabor (mesto, kjer se je pričelo husitsko gibanje), propadel je Dunaj, propadel je tudi Rim, bolje je, da propade republika, kot pa da ka-

toliki dobe svoje šole, odgovarjajo Slovaki »Nech žije Rim« (naj živi Rim). Slovaška ljudska stranka se je v tem boju tako ojačila, da lahko njen vodja Hlinka s ponosom reče: vsi Slovaki so v naših vrstah. Odpornost Slovakov je navdušila tudi češke katoličane, ki s svojimi 83 odstot. vsega prebivalstva še vedno tvorijo jedro države. V vseh delih države se vrše protestni shodi in svobodomisleci bodo svoje nepremišljene korake še obžalovali.

Anglija proti Rusiji. Pogajanje med Anglijo in Estonsko glede odstopa otokov Oesel in Dago so zaključila. Anglija dobi v najem oba otoka s pravico, da jih sme utrditi ter urediti na njih svojo pomorsko bazo. Angleško brodovje bo z obeh otokov obvladovalo celo Baltsko morje in z lahkoto zapiralo vhod v Finski zaliv. Odstopitev otokov Angliji je Rusijo zadela v živo. Ruski poslanik v Rigi je objavil senzacionalen komunikej, da nameravajo baltiške države pod angleškim vodstvom v najkrajšem času napasti sovjetsko Rusijo. Dasi se bo pri tem baltijskim državam najbrž zgodilo kot svojčas v Grčiji, katero je Anglija naščuvala na Turčijo, ter jo potem sramotno zapustila, bodo Angleži le dosegli svoj namen. Zapletli bodo Rusijo v skrbi v Evropi ter preprečili njeno delovanje v Aziji in vsidrali se bodo trdno v baltijskem morju, odkoder jih bo Rusija težko pregnala.

Dnevne novice.

Kn.-šk. konz. svetnikom je imenovan č. g. nadžupnik pri Sv. Križu na Slatini Franc Korošec.

Dne 28. t. m., to je torek, ob 14. uri predpoldne se vrši v St. Ilju katehetski sestanek za jareninsko dekanijo. Referirata šentjakovski g. kaplan in en gospod iz glavnega odbora v Mariboru. Vsi gospodje iz jareninske dekanije iskreno vabljeni. Za jareninsko dekanijo: E. Vračko, predsednik.

Romarjem k Devici Mariji v Puščavi! Letos pade god sv. Ane na nedeljo. Zato se obhaja god in aninska nedelja dne 26. julija. V predvečer, v soboto, dne 25. julija, bodo ob šestih zvečer večernice in se bo spovedovalo. V nedeljo na god sv. Ane bo ob šestih rana služba božja, ob pol osmih tiha sv. maša. Ob osmih pride procesija iz Selnice ob Dravi in potem bo pri kapeli sv. Ane peta sv. maša in ena tiha; med tem pa v farni cerkvi tudi ena tiha sv. maša. Ob pol 10. uri slovesna procesija z Najsvetejšim, potem pridiga in slovesna sv. maša.

Težka nesreča na primiciji. Včeraj se je vršila v St. Lovrencu na Pohorju nova maša v Pajtljerjevi hiši. Okrog 7. ure zvečer so se hoteli gostje fotografirati. Fotograf je napravil zvisežen oder, na katerega so se gostje povzpeli. Med pripravami pa se je oder nenadoma podrl. Več oseb je bilo pri tem težje ali lažje poškodovanih. Najtežje poškodbe sta zadobila zakonca Lampreht. Gospa Lampreht si je zlomila desno roko, njen mož pa desno nogo in zdrboljena mu je nosna kost. Prepeljali so oba poškodovanca v mariborsko bolnišnico.

Konjersko društvo za mariborsko oblast objavlja, da se vrši letošnje ogledovanje in premiranje plemenskih konj pod običajnimi pogoji: dne 3. avgusta z začetkom ob 8. uri v Zalcu za srez Celje, dne 4. avgusta z začetkom ob pol 9. uri v Šmarju pri Jelšah za srez Šmarje, dne 13. avgusta z začetkom ob pol 8. uri v Ptujju za sodni okraj Ptuj in dne 14. avgusta z začetkom ob 8. uri v Ormožu za sodni okraj Ormož. Za sodni okraj Ljutomer se vrši razstava plemenskih konjev v zvezi s slavnostnimi prireditvami 50. letnice Kola Jahača in vozača v Ljutomeru dne 15. avgusta popoldan na žrebrani na Cvenu. Za Ptuj je bilo prvotno določeno premiranje na dne 5. avgusta ter se je vsled sejma, ki se vrši ta dan v Ptujju, moralo preložiti na dne 15. avgusta. V vseh drugih krajih društvenega področja, kjer so se drugače premovanja vršila, se letos vsled premalih sredstev ne morejo vršiti; bodo se pa gotovo prihodnje leto tam vršila. K premovanju so v Ptujju pripisani konji mrzlo- in toplokrvnih, v Ljutomeru le toplokrvnih, drugje pa le mrzlokrvnih plemen.

Jugoslovansko-čehoslovaški dnevi v Rogaški Slatini. V dneh 1. in 2. avgusta t. l. se zberejo v Rogaški Slatini Jugoslovansko-čehoslovaške lige iz Maribora, Ljubljane, in Beograda ter Češki klub iz Maribora in Češka obec iz Ljubljane, da ustanovijo Zvezo JC lig za Jugoslavijo. Ob enem se vrši kongres Čehoslovakov iz cele Slovenije in proslava 75letnice prezidenta ČSR Masaryka. Udeležbo so obljubila že: centrala ČL lig v Pragi, katero bo zastopal generalni tajnik prof. Beringer, Čehoslovanski svaz v Beogradu, vsa že gori omenjena društva in češki konzulat v Ljubljani in Zagrebu. Mogoče pride tudi zastopnik čehoslovaškega poslanstva v Jugoslaviji. Prireditvev je deljena v dva dela: V soboto, dne 1. avgusta, zvečer bo iluminacija zdraviliškega doma, v nedeljo dopoldne pa zborovanje in na to skupen obed (30 dinarjev za osebo). Popoldne je ogled zdravilišča in vrelcev, promenadni koncerti in skupne seje odborov. Najbrž bo vozil razven večernega rednega vlaka iz Slatine še posebni vlak okrog 23. ure. Vožnja bo polovična. Vabljen je k prireditvam vsak prijatelj jugoslovansko-čehoslovaškega zblizanja.

Zgodovinsko važne izkopnine. V Bosni pri Orašu regulirajo Savo. Pri tej priliki so zadeli pri prekopavanju zemlje na zgodovinsko zelo važne izkopnine. Inžener Schreiber je vodil izkopavanje starinskih predmetov, ki so že prepeljani in shranjeni v sarajevskem muzeju. Nekaterim najdinom pri Orašu pripisujejo arheologi starost 3000 let pr. Kr. Našlo se je zelo veliko kamenitih kladiv, nožev, kosti od že izumrlih vrst svinj, jelenov in goved. Razven tega so še odkrili ostanke starorimske trdnjave in okostja od mamuta. V bližini rimske trdnjave so zadeli na opeko iz svinca, v katero sta utisnjeni starorimski črki E S. Ta opeka je nekaj prav posebnega in se je doslej le malokomu posrečilo, da je zadel na to zgodovinsko redkost.

Konkurz hrvatsko-slavonskega kmetijskega društva. Po 50 letnici obstoja je letos znano hrvatsko-slavonsko kmetijsko društvo s sedežem v Osijeku stopilo v konkurz. Pred vojno je društvo napravilo silno mnogo za gospodarski napredek Slavonije ter se je nahajalo v sijajnem materijalnem položaju. Po vojni pa so prevzeli vodstvo v svoje roke samostojni demokrati, ki so seveda delali bolj za svoj žep, kot za dobrobit društva na ta način je društvo vedno bolj propadalo in njegov konkurz bo težko oškodoval gospodarstvo Slavonije.

Ugodnosti za izvoz lesa. Železniško ministrstvo je dovolilo do 1. septembra t. l. pri izvozu lesa in lesnih produktov 25 odstot. popust pri prevozu na železnicah. Po 1. septembru bo ta neugodnost ukinjena in za izvoz lesa bo na razpolago zelo omejeno število vagonov, ker jih bo rabila železnica za izvoz žita, sadja itd.

Dan tragike v majhni vasi. V bližini Novega Sada leži majhna vas, ki se imenuje Mol. V tej vasi se je na en dan dne 16. t. m. doigrali ti-le tragični slučaj: Zgodaj zjutraj omenjenega dne je iztaknil 11letni fantek ročno granato, s katero se je začel igrati. Granata se je razpočila in dečka popolnoma raztrgala. Koj za to nesrečo je skočila v valove reke Tise radi nesrečne ljubezni najlepša deklica v vasi, neka Estera Santo. Na pol živo so žrtev potegnili iz vode. Istega dne so se splašili konji. Na vozu je sedela kmetica, ki je pri diru padla z voza in konjem pod noge. Konji so ubogo žensko smrtno poteptali. 14letni vajenec Branko Hirič je padel s čolna v vodo in izginil v valovih. Kmet Ivan Horvat je istega dne zadavil svojo lastno mater. Pomilovanja vredni mož je namreč pred dnevi zblaznel in so ga zaprli, ker so iz blaznice odgovorili, da trenutno nimajo prostora. Možu se je dne 11. t. m. posrečilo, da je ušel iz zopora in pritekel na dom. Pod roke mu je prišla kot prva mati. Norec se je brez vsake besede lotil žrtev, kojo je tako dolgo tiščal za vrat, da se je zgrudila mrtva na tla. In vsi ti žalostni slučaji so se doigrali na en dan.

Aretacija zastrupljevalke. V občini Alibunar pri Velikem Bečkereku je aretiralo orožništvo kmetico Marijo Pelan, osumljeno dvakratnega umora. Zastupila je namreč svojega moža, posestnika Ivana Pelan in ženo svojega ljubčka, posestnika Budisavo Basin. V eks-huminiranih truplih obeh žrtev so odkrili strup, ki je povzročil njuno smrt. Orožniki so aretirali tudi ljubimca zastrupljevalke, ker obstoja sum, da je vedel za zločine svoje ljubice.

Žrtev vožnje na strehi železniškega vagona. Na železniški postaji v Brodu so našli v osebnem vozu mrtvo truplo vojaka. Na truplu je bilo razločno dideti sledove težke telesne poškodbe. Po papirjih, ki so se dobili pri žrtvi, je dognano, da gre v tem slučaju za Milka Lakiča iz zvonškega okraja, ki je bil službenim potom poslan iz zagrebške bolnice v Loznico. Železničarji pravijo, da so videli še na mostu preko Orljave, kako je sedel nek vojak na strehi poštnega voza. Ubogi Mitko je moral pri nevarni vožnji na vagonski strehi zadeti kam z glavo in je postal žrtev neprevidne vožnje na strehi.

Licitacija zapuščine ustreljenega narednika Rumpļa. Zagrebško garnizijsko poveljstvo je razpisalo licitacijo zapuščine ustreljenega narednika Rumpļa. Določeni rok za licitacijo je pretekel, toda nihče se ni zmenil za okrog 7 tisoč dinarjev precejšnjo zapuščino. Zanimivo je, da se je Rumpelj zelo natančno bavil z orožarstvom. V zapuščini se nahaja kakih 200 knjig, ki so vse strokovnega značaja ter razpravljajo o zgodovini in tehniki raznega orožja.

Z bajonetom zabodel svojo ženo. V Kneževskem Vinogradu v Baranji je usmrtil žandar Peter Ostorič z 9 bajonetnimi zabodljaji svojo ženo. Ko se je prepričal, da je žena že izdahnila, si je pogнал sam bajonet skozi srce in obležal mrtev. Ostorič se je radi tega spozabil tako daleč, ker ga je žena zapustila in ni marala ž njim več živeti. Žandar je nezvesto družico večkrat prosil, naj se vrne k njemu, a vse prošnje so bile zamanj, združila je oba majka — smrt.

Z mrtve žrtve je naganjal muhe. V širokem Bregu blizu Mostara se je doigrala te dni tale vaška žaloigra. Priprost Bosanec se je zaljubil v vaško krasotico, ki ga pa ni marala, ker je bil reven. Ta zavržena ljubezen je ljubčka tako ujezila, da je počakal izvoljenko v zasedi in jo ustrelil. Prišla je v vas sodna komisija in zdravnik je žrtev raztelesil. Ker je bil vroč poletni dan, je bilo na mrliču vse polno muh. Zdravnik je prosil enega od gledajočih vaščanov, naj vzame vejo in odganja nadležne muhe z mrliča. Za ta posel se je javil seljak Todor, ki je tudi podil muhe, dokler ni bil zdravnik gotov. Ko je odšla komisija iz vasi, se je Todor sam javil orožnikom kot ubijalec svoje ljubice, s katere mrtvega trupla je prostovoljno naganjal muhe.

Pravilnik k stanovanjskemu zakonu z vsemi potrebni pojasnili, formulirji itd., kakor jih je napisal član stanovanjskega sodišča g. dr. Alojzij Gradnik, izide v četrtek dne 23. t. m. v založbi »Jug« v Ljubljani. Naročila sprejema že sedaj založba »Jug«, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7, Ceno posameznega izvoda objavimo prihodnji teden, kakor hitro pride delo iz tiskarne.

Nov telefonski imenik. Ministrstvo pošte in telegrafa bo v kratkem izdalo nov telefonski imenik za celo kraljevino. Ker je knjiga po celi državi močno razširjena, se v nji tudi prav uspešno inserira. Oglasi za ta imenik se sprejemajo po teh-le cenah: 1. V oglu nem delu na koncu knjige: cela stran, velikost 11—22 cm, 400 din., polovica strani 250 din., četrtnina strani 120 din., osmina 60 din. 2. Če hoče telefonski naročnik, da se njegov naslov natisne izraziteje (s posebnimi črkami): 100 din. 3. Oglasi na posebnih listih, med naslovi naročnikov: cela stran 1000 din., polovica 600 din., četrtnina 300 din. 4. Oglasi nad besedilom ali ipod besedilom vsake strani naročnikov ali pa na platnicah, po dogovoru, Oglasi se takoj sprejemajo. Za oglase s slikami je treba priložiti klišee. Oglase, denar in eventualne klišee sprejemajo vse telefonske centre in telefonski računski oddelek direkcije pošte v Ljubljani, Sv. Jakoba trg 2.

Borza. Budapest 802.50, Italija 2.11, London 277.25, Newyork 56.995, Pariz 269, Praga 169.50, Dunaj 803, Zürich 1108. Dinar notira v Zürichu 9.05.

Izrodki SDS politike.

Samostojno-demokratska stranka je srečno ustvarila poseben tip strankarja. Mnogi pristaši te stranke in člani njenih organizacij namreč s posebno vnemo zametujejo in zasmejujejo temelje in predpogoje normalnega človeškega sožitja. Ko vidijo samo svojo stranko in njene interese, odnosno svoje članstvo oblastne stranke in svoje osebne interese, pa polagoma padajo tako nizko, da ljudem drugega mišljenja odrekajo in kratijo najosnovnejše pravice. SDS strankar, ki je že tako daleč, se je izkazal na vseh mestih v javnem življenju s skrajno nestrpnostjo in tudi krivičnostjo do vseh, ki jih je smatral za nasprotni in nevarne svoji stranki. Tak tip strankarja, — pa naj se vrine v katerokoli društvo, ali zasede katerokoli mesto, — ima že od početka namen in načrt: ali pridobim vse na svojo stran, za svojo stranko, ali pa naj vse — vrag vzame. Kar ni za nas, naj se razruši, uniči! Od vseh strank, ki smo jih poznali, ni niti ene, ki bi enako ali vsaj podobno samostojno-demokratski, širokoprstni »svobodomislecem, mladim in naprednjakom« trpela na tolikom pomankanju ljudi, ki so samo v politiki do drugomislečih ostri nasprotniki, drugače pa normalno človek proti človeku. Od posebnega SDS strankarskega tipa lahko pričakuješ, da ti bo kot gasilec pred gorečo hišo dobro premislil, če ni pogorelec njegov politični nasprotnik in še le potem gasil, ko se je prepričal, da oškodovanec ni proti njegovi stranki.

O zlorabah, ki so jih že počenjali SDS posebni strankarski tipi na raznih upravnih in oblastnih mestih, smo nekaj časa mislili, da bodo ostale omejene na one nesrečne kraje, ki imajo že od poprej le malo pravega državnega in več kot preveč strankarskega ali režimskega uradništva. Ko smo nekaj časa upali in se bali, se je pa kar naenkrat tudi v naših krajih usidrala korupcija in zloraba in naš svet se je presenečeno povpraševal, odkod imajo razni državni in javni organi toliko žalostne smelosti, da zamejujejo najosnovnejše in najsvetejše dolžnosti in predpise svojega stanu.

Delovanje SDS prvakov je dalo odgovor na to vprašanje. Istočasno, ko je SDS iz profesorskih vrst napravila svojega pristaša za poslanca, se je začelo tudi preganjanje profesorjev, ki se niso hoteli pokoriti SDS kliki. SDS poslanec, profesor po poklicu, je brezobzirno odložil vse, kar je v zvezi s stanovsko zavestjo, in ko se je tako vse podredilo stranki, ni čuda, da so začeli samostojno-demokratski zaupniki tudi v svojih službah pljuvati na vse dolžnosti do svojega poklica in do sojudi.

Med posebno važne in odgovorne poklice spada gotovo poklic mladinskih vzgojiteljev — učiteljev in profesorjev, a na žalost zastuplja tudi ta stan SDS politika. Naj sledi par značilnih primerov — ne od daleč nekje, ampak kar tu iz Maribora.

Na nekem zavodu skuša profesor sicer dobrega dijaka iz geografije. Ko ga vprašuje o mejah med državo SHS in Ogrsko, se pa dijak zmoti ter označi neke naše kraje za ogrske. Profesor ga nahruli: »Aha, dobro se vidi, da ste pri stranki, ki bi najraje dala Bačko, Baranjo in Prekmurje Madžarom, Štajersko pa Nemcem!« — Dijak pravi: »Gospod profesor, prosim, to je pa politika!« — »Kaj, predzri ste tudi še«, se razjezi profesor ter oskrbi dijaku poleg slabega reda v predmetu tudi — slabo noto v vedenju.

Na drugem zavodu se učenka igra med poukom s sokolskim znakom svoje tovarišice, profesor jo pa takole ukori: »Pusti vendar sokolski znak, za tebe je vendar orlovski!«

Tretji profesor ima zopet to navado, da ob volitvah dijake, sinove kandidatov drugih strank, ironično imenuje »kandidate«. »No, kandidat, pa ti povej! — Nič ne znaš, kandidat! — Propadel boš, kandidat!« —

Taki SDS strankarski tipi so pa v Mariboru in Ljubljani nad dijaštvom, potem policije izvajali tudi obznanje v domišljiji in fantaziji, ali pa tudi v zlobnem podtikanju nekeke komunistično-zarotniške agitacije med študenti. S tem so hoteli deloma prikriti svojo politično agitacijo med mladino pod imenom »napredne« omladine, orjune itd., deloma so se pa v svoji stranki toliko zastupili, da jim niso več sveta ne vzgojiteljska načela in ne mladina.

V bodoče bo treba posvetiti največjo pozornost iztrebljenju najrazličnejših izrodov SDS politike.

Iz Maribora.

MARIBOR OSTANE ZVEST SLOVENSKI LJUDSKI STRANKI.

Lep shod mariborskih somišljenikov.

Soboto zvečer se je zbralo v veliki dvorani Gospodarsko-zadružne banke na javen shod SLS toliko zvestih somišljenikov in prijateljev, da jih dvorana sama ni mogla sprejeti. Predsobe, hodniki in stopnice so bile vse zasedene. Čast naši mestni organizaciji SLS, da je brez posebne agitacije spravila na shod toliko stotin zborovalcev! Nismo upotrebili nobenih plakatov, samo v »Straži« in v »Slovincu« smo objavili po enkrat vabilo. Izborna se je obnesel nov način tihe agitacije od moža do moža. Poizkus s to novo praktično metodo se je izborna obnesel.

Predsednik SLS za meljski okraj g. dr. Andrej Vebler je otvoril zborovanje in je takoj dal besedo nar. poslancu g. Franju Žebotu. Zborovalci so ga navdušeno pozdravili. Govornik nam je v poljudnem in prepričevalnem govoru pojasnil sedanjo politično situacijo od volitev do danes. Uvodoma je naglasil, da sta posebno značilni dve novici: Imamo novo vladu, v kateri pa ne sedita več Pribečević in Žerjav (Živahni klici: »Hvala Bogu! Naj gresta za vedno v penzijo!«) Na Hrvaškem ni več človečanske, mirotvorne republike! (Klici: »Radič je za skledo leče prodal.«) Govornik je nato opisoval krivice in nasilja, katera je izvrševala vlada, v kateri sta sedela Pribečević in Žerjav. »Onim junakom — uradnikom, učiteljem in drugim, ki jih je režim brezsrčno preganjal, predstavljaj, reduciral, penzioniral, izrekamo našo sočustvovanje, našo zahvalo za njih vstrajnost!« (Viharne ovacije za prof. Ribariča, Bračuna in Makarja, uradnikom Klemenčiču, Majhenju, Šumanu in od poštnega ravnateljstva preganjanim poštnim uslužbencem). Preganjani se že vračajo, a sedaj naj zginejo iz naših krajev vsi grdi denuncijanti! Ko je opisoval govornik preokret Radiča, kako so se nekdanji ekstremni republikanci prelevili v poslušne monarhiste, kako so Radičevci sramotno kapitulirali, kako so opustili večstoletno tradicijo hrvatskega naroda po svobodi Hrvatske in kako so se iz najhujših antimilitaristov spremenili v zagovornike militarizma, je ves zbor ogorčeno zaklical: »Žalostni junaki! Za ministrske stoke so prodali svobodo Hrvatske!« Poslanec je nadalje naglašal: Nemoralno je bilo početje PP vlade, ki je s silo pritiskala na Hrvate, a še bolj nemoralna je sramotna Radičeva kapitulacija in njegovo izdajstvo! Sedanja vlada je skrupalo, ki se ne bo dolgo držalo! Značilno je, da Radič napoveduje odpad od katoliške Cerkve, katera je edina skozi večstoletne borbe pomagala ohraniti hrvatski narod in Hrvatsko (Klici: »Doli odpadniki!«). Sedanji sporazum ni nikak sporazum, pravi sporazum pride šele tedaj, ko bodo sklenili bratsko zvezo vsi pošteni Srbi, Hrvati in Slovenci brez Pašića, brez Žerjava in brez Radiča! (Pritrjevanje in dolgotrajno ploskanje.) Nato je govornik obrazložil zgodbo, kako je PP vlada z glasovi radikalov in samostalnih demokratov naložila ubogim delavcem davek na telesno delo. (Viharni klici Pivku in Žerjavu!) Tu doma Žerjavovci prirejajo protestne shode proti krivičnim davkom, a v Beogradu Pivko in Žerjav glasujeta za vse nove davke. Zborovalci so sklenili oktro resolucijo proti davku na telesno delo.

Nato so še govorili dr. Vebler, delavca Medvešek in Polše ter železničar Kozar.

Več stotin broječa množica je izrazila Jugoslovanskemu klubu zahvalo za borbo za naše pravice ter je priredila našim voditeljem priskrbe ovacije.

Navzoči nasprotniki so žalostni opazovali potek zborovanja in moč naše politične organizacije.

G. veliki župan dr. Pirkmajer prosi za stanovanje. G. veliki župan je vložil na mestni stanovanjski urad prošnjo za nakazilo stanovanja, ker mora onega v palači velikega županstva prepustiti svojemu nasledniku, ki je že v Mariboru. Včerašnjje »Jutro« žalostno ugotavlja, da je bil k

velikemu županu mariborske oblasti premeščen iz Ljubljane dvorni svetnik dr. Leon Stare, ki je že nastopil svojo službo. Ako se giblje g. Pirkmajer v upih in nadah, da mu bo stanovanjski urad takoj položil pred noge kako razkošno stanovanje, se presneto moti! Pirkmajerjevi somišljeniki in prijatelji širijo po mestu vest, da bo po slovesu od dostojanstva velikega župana g. Otmar sledil poklicu svojih dveh kolegov in otvoril gospodarsko pisarno.

Vekoslav Spindler, glavni tajnik SDS je že delj časa prakticiral na velikem županstvu za »glavnega« prosvetnega referenta. Država bi ga bila prevzela kot strokovnjaka pri premeščenju učiteljev in profesorjev. Sedaj se bo pa moral Spindler zadovoljiti zopet z »glavnim« tajništvom SDS in z »glavnim« uredništvom »Tabor«. Radovedni smo, ali bomo dobili zopet uradni povelj.

Okoli 40 malih obrtnikov je dobilo odpoved obrtnih lokalov. Prizadeti, ki bodo kmalu z družinami vred na cesti in brez kruha, se tem potom zahvaljujejo Žerjavu in Pivku za to, da sta glasovala za določbo, da so mali obrtniki »vogelfrei«.

100 letni starček. Hišni posestnik gospod Karl Fluher v Gregorčičevi ulici v Mariboru bo dosegel letos 100 let. Mož je še dokaj dobro ohranjen in se skoro vsak dan sprehaja po mariborskih ulicah. Redno spije tudi vsak dan merico »ta boljšega«. Svoječas je bil delaven načelnik kmetijske podružnice.

Vsi p. n. člani društva rokodelskih pomočnikov se opozarjajo, da imajo začasno svoje sestanke v torek in četrtek zvečer v Vetrinjski ulici 16. Četrtek je obvezen za vse člane. Moramo določiti spored in vse drugo potrebno za našo 70 letnico. Je skrajni čas, ako jo hočemo dostojno obhajati. Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo.

Tombola mariborske požarne brambe. Včera popoldne se je vršila na Glavnem trgu izredno dobro obiskana dobrodela tombola v korist mariborski požarni brambi in rešilnemu oddelku. Krasni dobitki, ki so bili dolgo časa razstavljeni v neki izložbi v Gosposki ulici, so privabili ogromno množico. Tombola se je vršila v najlepšem redu. Glavne dobitke so dobili sledeči: 1. motorno kolo znamke Puch — veleposestnik iz Velike Kikinde v Banatu Rudolf Kunaš. 2. Zlato moško uro Engelbert Müller, vajenec iz Aleksandrove ulice 35. 3. Nov šivalni stroj Ivan Schmidt, mesar iz Lajtersberga. 4. Porcelanasti jedilni servis finančni poduradnik Fr. Pelicon. Voz drv je dobila kot 5. dobitke delavka Eliza Schauerperl iz Koroške ceste 63.

Nesreče. V soboto je imel rešilni oddelek mariborske požarne brambe obilo posla. V bolnico je prepeljal štiri ponesrečence. Ribič Helena, delavka v tovarni Freund se je težko poškodovala, ko je padla z lestve. Zlomila si je rebra in dobila notranje poškodbe. — Na Fali se je ponesrečila delavka Ana Juhart. Na cesti se ji je izpodrsnilo in padla je v jarek. Pri padcu si je zlomila desno roko. — Desno roko si je zlomil tudi mizarški vajenec iz Stritarjeve ulice Franc Radolič. Neobičajna nezgoda je zadela Sofijo Blažek, delavko v tovarni Derwuschegg v Leitersbergu. Vozček za prevajanje opeke se je odklopil ter zdrvel po strmo ležečih tračnicah. Ponesrečena delavka ni pravočasno opazila drvečega vozička, ki jo je vrgel na tla ter ji povozil nogo. Kolo ji je odtrgalo peto.

Sestanek trgovcev radi carinske tarife. Trgovska in obrtniška zbornica ter Zveza gremijev sta pozvali tukajšnji Trgovski gremij, da jim sporoči želje našega trgovstva in izpreminjevalne predloge glede izboljšanja nove carinske tarife. Kolikor je znano od sedaj, so se pokazali veliki nedostatki v posameznih postavkah nove tarife in se vodi n. pr. v Beogradu proti njej vehementna časopisna kampanja. Ker so imeli v teh par tednih gotovo tudi naši izvozniki in uvozniki priliko spoznati hibe in škodljivost nove carinske tarife, sklicuje gremij sestanek vseh interesentov trgovskega stanu, da zavzamejo v tej zadevi svoje stališče in sporočimo imenovanim institucijam naše predloge. Sestanek se vrši v torek, dne 21. t. m., ob 20. uri, v prostorih trgovskega gremija in prosi gremij za sigurno udeležbo vseh, ki morejo dati kake podatke. Ob enem se prosi, da prinese vsakdo seboj beležke za sestavo izpreminjevalnih predlogov o predmetih, za katere je nova carina previsoka ali neprimerna.

Poštenemu najditelju. Uboga delavka je v petek med 16. in 17. uro zgubila dva kankovca po 1000 dinarjev na potu od tovarne Unio do železniškega mosta v Meljski cesti. Pošteni najditelj naj denar proti dobri nagradi vrne, ker denar ni bil last delavke, ampak tovarne Unio in reva izgubo bridko občuti. Denar se naj vrne na policijo, ali pa na Ano Kraner, Meljska cesta 10 na dvorišču.

Državna borza dela v Mariboru. Od 12. do 18. julija je bilo pri tej borzi prijavljenih 96 prostih mest, 308 oseb je iskalo službe, v 84 slučajih je borza posredovala uspešno in 31 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 18. julija t. l. pa je bilo 3852 prostih mest prijavljenih, 5775 oseb je iskalo službe, v 1613 slučajih je borza posredovala uspešno in 422 oseb je odpotovalo.

Ključavničarji, mizarji in pleskarji, ki žele dela v tovarni vagonov v Srbiji, naj se javijo takoj pisмено ali osebno na Državno borzo dela v Mariboru. (Oni, ki stanujejo na ozemlju bivše Kranjske, naj se javijo na Državno borzo dela v Ljubljani). Ponoven sprejem teh strokovnih delavcev bo pri Državni borzi dela v Mariboru v sredo, 29. julija t. l. ob 8. zjutraj. Za delo se naj ponudijo samo taki, ki morejo pisмено dokazati, da so že bili zaposleni v kaki tovarni vagonov ali v železniški delavnici in popravilnici vagonov, ker ravnateljstvo tovarne drugih delavcev ne sprejme pod nobenim pogojem.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

32
Pokleknila je, prišla mrtvo za roko, jo poljubovala, božala in šepetala nežne besede; nato je molčala, položila roko nazaj, vstala, poljubila čelo in z rokami na licih opazovala njeno obličje. Spomnila se je maternih očitkov zadnjih let, od otroške dobe dalje, ki so jo tako zelo boleli. Vnovič je pokleknila, vnovič je pritisnila svoje ustnice na ledenomrzlo roko v strastnejšem izbruhu ljubezni, kakor če bi se bila spomnila njenega božanja. Potem je vzela ciklamo z rame mrtve matere in jo ponudila profesorju. Ta jo je plakajoč sprejel. Približal se je Francu, ki ga je videl sedaj prvič po oni noči, ter ga objel, in tudi Franco ga je v tistem genotju objel. Nato je profesor po prstih zapustil sobo.

Ura je udarila osem. Gospa Terezija je umrla prejšnji večer ob šestih. V šestindvajsetih urah ni počivala Luiza niti trenutek, samo štirikrat ali petkrat je šla za par minut iz sobe. Franco pa je šel večkrat ven in ostal tudi dalje časa zunaj.

Zvedel je skrivaj in prišel na Castello še pravčasno, da je našel ubogo mater še živo. Vse žalostne opravke, ki jih povzroči smrt, je moral opraviti on, zakaj stric Peter ni imel kljub svojim letom v teh stvareh najmanjše izkušnje in ni vedel, kaj naj stori.

Sedaj pa, ko je udarila ura osem, se je Franco približal svoji ženi in jo milo prosil, naj gre malo počivat. Luiza pa mu je hitro odgovorila na tak način, da je zgubil pogum, da bi ji še prigovarjal. Pogreb je bil določen za pojutrašnjem ob devetih. Želela je, naj se odloži kolikor mogoče dolgo in je hotela ostati do zadnjega trenutka pri materi. V njenem nežnem telesu je bila neukrotljiva sila, ki je bila zmožna še večjih preizkušenj. Zanj je bila vsa mati tu, na tej postelji, med cveticami. Ni pomislila, da je del matere drugje, ni je iskala tam skozi okno na zahodu med zvezdami, ki so migljale nad gorami Carone. Mislila je samo na to, da bo njena draga mati, ki je toliko let živela samo zanjo, ki ni imela druge skrbi kakor skrb za njeno srečo, čez nekaj ur za vedno ležala tam pod velikimi orehi Loocha, v senčni samotni malega pokopališča Castella. Ona pa bo uživala življenje, solnce, ljubezen.

Odgovorila je Francu skoraj nekoliko ostro, kakor da bi ljubezen živega na kakšen način žalila ljubezen do mrtve. Potem pa se ji je zdelo, da ga je užalila, bilo ji je žal, zato ga je poljubila in, ker je vedela, da bo vesel,

če stori nekaj, kar je mati gotovo pričakovala od nje: hotela je moliti. Mehanično je začela moliti »Oče naš«, »Češčno Marijo«, in »Requiem«. A v tem ni našla nikakega zadoščenja, nasprotno, neko neprijetno olajšanje boleti. Vedno je izpolnjevala svoje verske dolžnosti, toda odkar je ugasnil ogenj prvega svetega obhajila, se ni udeleževala več z dušo službe božje. Mati pa je živela skoraj bolj za drugi svet kakor za ta, v vseh svojih dejanjih, v vseh svojih besedah, v vseh svojih mislih se je ozirala na ta cilj. Misli in čustva Luizina pa so bila vsled njenega prezgodnjega umskega razvoja in odločne sile, ki je bila v njem značaju, drugače usmerjena. Prikrila pa je vse to, deloma zavestno, deloma podzavestno, z nekim gotovim hlinjenjem. Storila je to bodosi iz ljubezni do matere, bodisi vsled upora verskih kali, ki jih je zasadila materina beseda, ki jih je zgled gojil in navada okrepila. Od štirinajstega leta je bila nagnjena k temu, da ni gledala preko sedanjega življenja in hkrati tudi ne sama vase, živela je samo za druge, za zemsko dobrobit drugih, vendar je imela močan, ponosen čut za pravičnost. Hodila je v cerkev, izpolnjevala zunanje cerkvene obrede, brez nevere, pa tudi brez prepričanja, da je Bogu to všeč. Imela je nejasen pojem o Bogu, ki da je tako visok in velik, da je nemogoča kaka neposredna zveza med ljudmi in njim. In če je mislila kdaj, da je v zmoti, se ji je zdelo, da njene zmote neskončno dobri Bog ne more kaznovati. Kako je prišla do takega mišljenja, ni vedela niti ona sama.

Še enkrat so se prav tiho odprla vrata in glas je šepetaje poklical »gospod don Franco«. Ko je ostala Luiza sama, je prenehala moliti, sklonila je glavo nad matrine blazine, dotaknila se z ustnicami njene rame, zaprla oči in se prepustila spominom, ki ji jih je zbudil ta dotikljaj in znani vonj sivke.* Materina obleka je bila svilena, njena najboljša, darilo strica Petra. Samo enkrat jo je imela na sebi, pred nekaj leti, ko je šla na obisk k markizi Maironi. Tudi ta misel ji je prišla ob vonju sivke, vroče solze so jo obile, polne bolestne nežnosti in čustva, ki ni bilo niti sovraštvo, niti jeza, pač pa je vsebovalo grenkobo obeh.

*) Posušeno cvetje grmičaste sivke, se daje med obleko radi močno sladkega vonja kot sredstvo zoper mrčes. (Dalje prihodnjič).

Vinski sodi se radi opustitve vinske trgovine ugodno prodajo. Velikost: transportni sodi 300 do 500 litrov, hrambni sodi do 7500 litrov. Vpraša in ogleda se pri lastniku Josip Javornik, Zalna (Višnjagora, Dolensko). 332 2-1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-1. 107

Prazne steklenice od Odola kupuje galanterijska trgovina Drago Rosina, Maribor, Vetrinjska ulica 26. 330

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Šlager-Trio »Santo-Ledovski-Šimek« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Kašelj in hripavost

prežene tako s svetovnoznanim

Za čudoviti učinek prevzamemo vsako sigurnost. Trajnost dve leti. Naroča se pri: Fran Voršiču, Zagreb I — 391, za 53 din. (vštevši usnjeni etui in poštnina). Zahtevajte obširni prospekt!

Univ. docent in primarij
Dr. Ivan Matko
naznanja, da izvršuje presvetljavo, slikanje in zdravljenje z Roentgenovimi žarki (Heliopan aparat) ob običajnih ordinacijskih urah.
Telefon 357. Maribor, Slovenska ulica 4.

Moške klobuke

najnovejših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki
Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Vsak dan sveže goveje meso

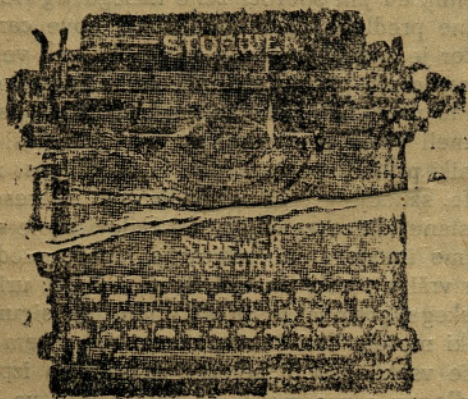
po 12. 15 in 17.50 din. 1 kg, kakor vse vrste mesa, svinjetina, teletina itd., dalje vse vrste prekajenega mesa, kakor šunke, klobase vseh vrst. Dnevno sveže

mleto meso

pri
Tovarni klobas in mesnatih izdelkov

R. WELLE,

Filijalka: Maribor, Gosposka ulica 23.

Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj. Večletno jamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj sedanjosti je edino

STOEWER-RECORD

LUD. BARAGA
Ljubljana, Selenburgova ulica 6/1.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih strojev. Hektografični zvitki, barvni trakovi, ogljeni in povošeni papir vedno v zalogi.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 P. Z. Z. N. Z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10% oziroma po dogovoru.

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.